

М. М. Вегеш

Штефан Августин

ШТЕФАН Августин (11. 01. 1893, с. Порошково, нині Ужгородського р-ну Закарпатської обл. — 04. 09. 1986, м. Філадельфія, шт. Пенсильванія, США) — громадсько-політичний і культурно-освітній діяч. Син *О. Штефана*. Дійсний член НТШ. Закінчив Берегівську гімназію (нині Закарпатська обл., 1910), Ужгородську духовну семінарію (1914), філософський факультет Будапештського університету (1917). Працював в Ужгородській учительській семінарії (1918—19) та гімназії (1920—22); у 1922—38 — директор Державної торговельної академії в Ужгороді, а згодом — у м. Мукачево (нині Закарпатська обл.) та Свалява (нині Мукачівського р-ну). Після розпаду Австро-Угорської імперії 1918 очолював делегацію від Закарпаття під час переговорів у Відні з головою Української парламентської репрезентації [Є. Петрушевичем](#). Співорганізатор і активний учасник Всезакарпатського конгресу 21 січня 1919 (м. Хуст, нині Закарпатської обл.), на якому прийнято рішення про возз'єднання з Україною. Постійний екзаменатор Крайової іспитової комісії для учителів горожанських шкіл (1920—38), співзасновник Руської хліборобської (земледільської) партії (1920), реорганізованої 1924 у Християнсько-народну партію, член товариства «Просвіта» (1920—39) і Головної управи Педагогічного товариства (1926—39), аграрної партії Чехо-Словаччини (1929—38), під час виборів 1935 — її української групи. Співавтор «Граматики української мови» (Мукачево, 1931). Член ужгородської і мукачівської міськрад (1933—37). Співзасновник і редактор часописів «Русин» (1920—21), «Учительський голос» (1929—38), «Українське слово» (1932—38). Делегат з'їзду слов'янських науковців у Празі (1937), на якому призначений співробітником Інституту для дослідів Словаччини і Підкарпатської Русі. У період існування Карпатської України був членом виконавчого комітету Українського

національного об'єднання (січень 1939), делегованим від Української національної ради до «Чесько-українського товариства» у Празі (січень—лютий 1939), послом (12 лютого 1939) і Головою (15 березня 1939) Сойму Карпатської України, Міністром культів, шкільництва і народної освіти Карпатської України (1938—39). Після окупації Закарпаття військами Угорщини емігрував через Румунію, Югославію до Братислави. Брав участь у переговорах екзильного уряду Карпатської України з Проводом українських націоналістів на чолі з [А. Мельником](#) в Італії. Згідно із «Залучником до акту, списаного дня 21 липня 1939 в Венеції» увійшов до емігрантського уряду [А. Волошина](#). Директор перенесеної до Братислави Державної торговельної академії (1939—40), українських гімназій у Празі (1940—45) і м. Авґсбург (Німеччина, 1945—49). У 1949 емігрував до США. Викладав українську мову в Українському католицькому інституті для дівчат у м. Стемфорд (шт. Конектикут; 1949—69), співпрацював із часописами «Карпатська зірка» (Нью-Йорк), «Карпатський голос» (Філадельфія), «Вільне слово» (Торонто) та ін. 1978—85 — заступник голови Уряду УНР в екзилі. Автор багатьох публікацій з історії Закарпаття міжвоєнного періоду: «Карпатський Березень» (1950), «Хуст. 1919—1939» // «Альманах “Гомону України”» (Торонто, 1959), «Українське військо в Закарпатті» (Торонто; Нью-Йорк, 1969), «Кольори герба і прапора Закарпаття» (1970), «Біографія о. Августина Волошина» (1971), «Василь Ґренджа-Донський» (1975), «Хресна дорога бл. п. єпископа Нярадія» (1977). Написав низку статей для ЕУ із закарпатської тематики, спогади «За правду і волю: Спомини і дещо з історії Карпатської України» (1973, т. 1; 1981, т. 2), «Августин Волошин — Президент Карпатської України» (1977; усі — Торонто). У рідному селі встановлено меморіальну дошку Ш., на його честь перейменовано вулиці в Мукачеві та Ужгороді.

Рекомендована література

1. Помер проф. Августин Штефан // Свобода. 1986, 6 верес.;
2. Магочій П. Р. Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848—1948). Уж., 1994;
3. Химинець Ю. Тернистий шлях до України. Уж., 1996;
4. Пагиря В. Закарпатці у діаспорі: Нариси про закарп. емігрантів. Уж., 1997;
5. Токар М. Політичні партії Закарпаття в умовах багатопартійності (1919—1939). Уж., 2006;
6. Штефан Августин Омелянович (11. 01. 1893—04. 09. 1986): [Педагог, освітянин, сусп.-політ. діяч] // Федака С. Д. Ужгород: роки і люди: Хронол. і біобібліогр. довід. Уж., 2013.

Бібліографічний опис:

Штефан Августин / М. М. Вегеш // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890220>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).